

Облікова картка дисертації

I. Загальні відомості

Державний обліковий номер: 0826U003701

Особливі позначки: відкрита

Дата реєстрації: 17-07-2026

Статус: Захищена

Реквізити наказу МОН / наказу закладу:

II. Відомості про здобувача

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Ху Сянь --

2. Xian Hu

Кваліфікація:

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0002-3812-4215

Вид дисертації: доктор філософії

Аспірантура/Докторантура: так

Шифр наукової спеціальності: В4

Назва наукової спеціальності: Образотворче мистецтво та реставрація

Галузь / галузі знань:

Освітньо-наукова програма зі спеціальності: Образотворче мистецтво та реставрація

Дата захисту: 08-07-2026

Спеціальність за освітою: Образотворче мистецтво, декоративне мистецтво, реставрація

Місце роботи здобувача: Національна академія керівних кадрів культури і мистецтв

Код за ЄДРПОУ: 02214142

Місцезнаходження: вул. Лаврська 9, Київ, 01015, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство культури України

Ідентифікатор ROR:

III. Відомості про організацію, де відбувся захист

Шифр спеціалізованої вченої ради (разової спеціалізованої вченої ради): PhD 14142

Повне найменування юридичної особи: Національна академія керівних кадрів культури і мистецтв

Код за ЄДРПОУ: 02214142

Місцезнаходження: вул. Лаврська 9, Київ, 01015, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство культури України

Ідентифікатор ROR:

IV. Відомості про підприємство, установу, організацію, в якій було виконано дисертацію

Повне найменування юридичної особи: Національна академія керівних кадрів культури і мистецтв

Код за ЄДРПОУ: 02214142

Місцезнаходження: вул. Лаврська 9, Київ, 01015, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство культури України

Ідентифікатор ROR:

V. Відомості про дисертацію

Мова дисертації: Українська

Коди тематичних рубрик: 18.31.51, 18.31.91, 18.31.07.17, 18.45.91, 18.32.03

Тема дисертації:

1. Маска та театральний костюм в мистецтві Пекінської опери кінця XIX – початку XXI століття: традиції, типологія, художні особливості

2. Mask and Theatrical Costume in the Art of the Peking Opera from the Late 19th to the Early 21st Century: Traditions, Typology, and Artistic Features

Реферат/анотація:

1. Дисертацію присвячено комплексному мистецтвознавчому дослідженню маски та театального костюма в мистецтві Пекінської опери кінця XIX – початку XXI століття як цілісної художньо-образної системи, що сформувалася на перетині традиційної китайської культури, сценічної практики та естетичних трансформацій модерного й постмодерного періодів. У роботі здійснено аналіз історичних передумов становлення сценічного образу, розкрито еволюцію маски й костюма в контексті розвитку театального мистецтва Китаю, а також виявлено їхню типологію, семантику та художньо-виражальні особливості. Здійснено узагальнюючу характеристику художніх особливостей маски і театального макіяжу в культурних традиціях Європи, Китаю та Японії. Метод порівняльного аналізу дозволив виявити спільні та відмінні аспекти класифікації, семантики та моделювання. Універсальний транскультурний характер функціонування мистецтва маски, багатовікові ритуально-обрядові традиції та взаємовпливи в історичній та сучасній

сценографії породили багатогранне загальносвітове явище. Розроблено типологію масок і театральних костюмів Пекінської опери, що базується на поєднанні кольорової символіки, орнаментальних мотивів, конструктивних особливостей і функціонального призначення. Виявлено, що колористична система масок має глибоке символічне значення: червоний колір асоціюється з відданістю та мужністю, білий – з підступністю, чорний – із чесністю та прямолінійністю, а інші кольори доповнюють складну семантичну структуру сценічного образу. Костюм, у свою чергу, відображає соціальну ієрархію персонажів, їхню належність до певних амплу (шень, дань, цзин, чоу) та виконує функцію візуальної ідентифікації. У ході дослідження встановлено, що розвиток маски (у формі сценічного гриму) і костюму від кінця XIX до початку XXI століття відбувався в руслі поступової кодифікації сценічної мови. На ранніх етапах становлення Пекінської опери ці елементи формувалися під впливом народних театральних традицій та придворної культури, зокрема художніх практик династій Мін і Цін. У подальшому вони набули чіткої системності: усталилися типи орнаментики, колористичні коди, конструктивні особливості костюмів і канони гриму. Водночас у XX–XXI століттях простежується тенденція до адаптації цих елементів до нових історичних умов, що проявляється у збереженні традиційної основи при частковій модернізації засобів виразності. З'ясовано, що поняття маски в китайській театральній традиції трансформується у феномен сценічного макіяжу, який виконує функцію знакової системи. На відміну від європейської театральної практики, де маска часто є матеріальним об'єктом, у Пекінській опері її роль перебирає на себе живописне оформлення обличчя. Воно не лише моделює зовнішність персонажа, а й кодує його морально-етичні характеристики, соціальний статус і психологічні риси. Таким чином, грим постає як візуалізована «маска», що інтегрується у загальну систему сценічної умовності. Доведено, що театральний костюм є одним із провідних компонентів сценічної образності, який функціонує як самостійний носій змісту. Його структура, кольорова гама, орнаментика та пластичні елементи підпорядковані чіткій семіотичній системі, що забезпечує миттєве «зчитування» образу глядачем. Костюм не лише відображає соціальну ієрархію та типологію ролей, а й активно взаємодіє з акторською пластикою, перетворюючись на інструмент сценічної виразності. Проаналізовано сучасні трансформації маски та костюма у Пекінській опері кінця XX – початку XXI століття, що проявляються у поєднанні традиційних канонів із новітніми художніми підходами, впливі західного театру, технологічних інновацій та глобалізаційних процесів. Встановлено, що сучасні сценічні практики спрямовані на збереження автентичності традиції при одночасному її оновленні та адаптації до вимог сучасного глядача. Сучасне мистецтво масок також застосовується в Китаї до популяризації у руслі дизайну сувенірів. У результаті дослідження встановлено, що маска і театральний костюм Пекінської опери є складною семіотичною системою, де кожен елемент – колір, форма, орнамент, матеріал – має чітко визначене символічне значення. Маска (у формі сценічного гриму) виступає засобом вираження характеру персонажа, тоді як костюм відображає його соціальний статус, амплу та функцію в драматургічній структурі вистави. Їх взаємодія забезпечує цілісність сценічного образу та сприяє ефективній комунікації з глядачем. Художні особливості маски та театрального костюму Пекінської опери кінця XX – початку XXI століття постають як складна, динамічна система, у якій органічно поєднуються глибинні традиції та інноваційні трансформації. У ході дослідження встановлено, що символічна система маски та костюму зберігає свою семіотичну насиченість і функціональну багаторівневність. Маска (грим) і костюм виступають не лише засобами зовнішньої характеристики персонажа, але й виконують роль носіїв культурних кодів, що відображають морально-етичні, соціальні та естетичні уявлення китайського суспільства.

2. The dissertation is devoted to a comprehensive art historical study of the mask and theatrical costume in the art of Peking Opera of the late 19th - early 21st centuries as a holistic artistic and figurative system that was formed at the intersection of traditional Chinese culture, stage practice and aesthetic transformations of the modern and postmodern periods. The work analyzes the historical prerequisites for the formation of the stage image, reveals the evolution of the mask and costume in the context of the development of Chinese theatrical art, and also reveals their typology, semantics and artistic and expressive features. A general characteristic of the artistic features of the mask and theatrical makeup in the cultural traditions of Europe, China and Japan has been carried out. The method of comparative analysis allowed us to identify common and distinctive aspects of classification, semantics

and modeling. The universal transcultural nature of the functioning of the art of the mask, centuries-old ritual and ceremonial traditions and mutual influences in historical and modern scenography have given rise to a multifaceted global phenomenon. A typology of masks and theatrical costumes of Peking Opera has been developed, based on a combination of color symbolism, ornamental motifs, design features and functional purpose. It has been found that the color system of masks has a deep symbolic meaning: red is associated with devotion and courage, white with treachery, black with honesty and straightforwardness, and other colors complement the complex semantic structure of the stage image. The costume, in turn, reflects the social hierarchy of the characters, their belonging to certain roles (shen, dan, jing, chow) and performs the function of visual identification. The study found that the development of the mask (in the form of stage makeup) and costume from the end of the 19th to the beginning of the 21st century took place in the context of the gradual codification of stage language. In the early stages of the formation of Peking Opera, these elements were formed under the influence of folk theatrical traditions and court culture, in particular the artistic practices of the Ming and Qing dynasties. Later, they acquired a clear systematicity: types of ornamentation, color codes, constructive features of costumes and canons of make-up were established. At the same time, in the 20th–21st centuries, a tendency to adapt these elements to new historical conditions was observed, which is manifested in the preservation of the traditional basis with partial modernization of the means of expression. It was found that the concept of a mask in the Chinese theatrical tradition is transformed into a phenomenon of stage make-up, which performs the function of a sign system. Unlike European theatrical practice, where a mask is often a material object, in Peking Opera its role is taken over by the picturesque design of the face. It not only models the appearance of the character, but also encodes his moral and ethical characteristics, social status and psychological traits. Thus, make-up appears as a visualized “mask” that is integrated into the general system of stage convention. It is proven that the theatrical costume is one of the leading components of stage imagery, which functions as an independent carrier of content. Its structure, color scheme, ornamentation and plastic elements are subordinated to a clear semiotic system, which ensures instant “reading” of the image by the viewer. The costume not only reflects the social hierarchy and typology of roles, but also actively interacts with the actor's plasticity, turning into a tool of stage expressiveness. The article analyzes the modern transformations of the mask and costume in the Peking Opera of the late 20th – early 21st centuries, which are manifested in the combination of traditional canons with the latest artistic approaches, the influence of Western theater, technological innovations and globalization processes. It is established that modern stage practices are aimed at preserving the authenticity of the tradition while simultaneously updating and adapting it to the requirements of the modern viewer. Modern mask art is also used in China for popularization in the direction of souvenir design. As a result of the study, it was established that the mask and theatrical costume of the Peking Opera are a complex semiotic system, where each element – color, shape, ornament, material – has a clearly defined symbolic meaning. The mask (in the form of stage makeup) acts as a means of expressing the character of the character, while the costume reflects his social status, role and function in the dramatic structure of the performance. Their interaction ensures the integrity of the stage image and promotes effective communication with the viewer. The artistic features of the mask and theatrical costume of the Peking Opera appear as a complex, dynamic system.

Державний реєстраційний номер ДіР:

Пріоритетний напрям розвитку науки і техніки: Фундаментальні наукові дослідження з найбільш важливих проблем розвитку науково-технічного, соціально-економічного, суспільно-політичного, людського потенціалу для забезпечення конкурентоспроможності України у світі та сталого розвитку суспільства і держави

Стратегічний пріоритетний напрям інноваційної діяльності: Освоєння нових технологій транспортування енергії, впровадження енергоефективних, ресурсозберігаючих технологій, освоєння альтернативних джерел енергії

Підсумки дослідження: Теоретичне узагальнення і вирішення важливої наукової проблеми

Публікації:

- Ху Сянь. Маска-образ в сценографії Китаю: специфіка, типологія, мистецькі трансформації. Вісник ЛНАМ. 2021. Вип. № 46. С. 129–134. DOI <https://doi.org/10.37131/2524-0943-2021-46-14>
- Ху Сянь. Сценічна маска в театральній культурі Китаю: пошуки національної ідентичності. Вісник ЛНАМ. Вип. 2022. № 49. С. 71–74. DOI <https://doi.org/10.37131/2524-0943-2022-49-7>
- Ху Сянь. Маска як об'єкт мистецтвознавчих досліджень в Китаї: досвід методологічного синтезу. Art and Design. 2022. № 1 (17). С.103–115. <https://doi.org/10.30857/2617-0272.2022.1.10>
- Ху Сянь. Театральний костюм Пекінської опери як феномен сценічного образотворення: традиція та трансформація. Вісник Національної академії керівних кадрів культури і мистецтв : наук. журнал. 2026. № 1. С. 221–226. DOI <https://doi.org/10.32461/2226-3209.1.2026.356277>
- Ху Сянь. Декоративний характер мистецтва Пекінської опери. Збірник тез доповідей Міжнародної науково-практичної конференції «Стан та тенденції розвитку науки, освіти і суспільства» (7 червня 2022 р., м. Полтава). Полтава, 2022. С. 28–29.
- Ху Сянь. Унікальна конотація маски у китайській кольоровій концепції. Modern research in world science. Proceedings of the 3rd International scientific and practical conference. (12-14 червня 2022, Lviv, Ukraine). Lviv, 2022. С. 1254–1259.
- Ху Сянь. Поняття макіяжу обличчя в китайській опері. X Міжнародна науково-практична конференція «Modern science: innovations and prospects», 25-27 червня 2022 р. Стокгольм, Швеція, 2022. С. 284–287.
- Ху Сянь. Дослідження дизайну туристичних сувенірів з точки зору китайської національної традиційної культури на прикладі китайських оперних масок. XIII Міжнародна науково-практична конференція «Modern scientific research: achievements, innovations and development prospects», 19-21 червня 2022 Берлін, Німеччина. С. 423–427.
- Ху Сянь. Маска Пекінської опери в контексті китайської традиційної культури. Культура і мистецтво: сучасний науковий вимір : матеріали IX Всеукр. наук. конф. молод. вч., асп. та магістран. / М-во осв. і науки України, М-во культ. України, Нац. акад. кер. кадрів культ. і мистец. ; Наук. тов. студ., асп., доктор. і молод. вч. (Київ, 06 листопада 2025 р.). Київ : НАКККиМ, 2025. С. 372–373.
- Ху Сянь. Типологія театального костюму Пекінської опери: символіка та атрибутика. Мистецька освіта: методологія, теорія, практика : матер. II Міжнар. наук.-практ. конф. / М-во осв. і науки України, М-во культ. України, Нац. акад. кер. кадрів культ. і мистец., Київська держ. акад. декор.-прикл. мистецтва ім. Михайла Бойчука та ін. (Київ, 25 березня 2026 р.). Київ : НАКККиМ, 2026. С. 262–264.
- Shmagalo, R., & Xian, H. The Art of the Mask And Make-Up in the Traditions of the East and West: Artistic Features, Stylistics, Interrelationship. Herança. 2023. Vol. 7(1). Pp. 100–112. <https://doi.org/10.52152/heranca.v7i1.789>
- Ху Сянь. Сценічна театральна маска як один із головних носіїв культурної та історичної пам'яті Китаю. Соціально-гуманітарний вісник. 2020. Вип. 32–33. С. 157–158.

Наукова (науково-технічна) продукція:

Соціально-економічна спрямованість:

Охоронні документи на ОПВ:

Впровадження результатів дисертації: Впровадження не планується

Зв'язок з науковими темами: 0125U001459

VI. Відомості про наукового керівника/керівників (консультанта)

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Коцур Віталій Вікторович

2. Vitalii V. Kotsur

Кваліфікація: д. і. н., професор, 07.00.01

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0001-6647-7678

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи: Національна академія керівних кадрів культури і мистецтв

Код за ЄДРПОУ: 02214142

Місцезнаходження: вул. Лаврська 9, Київ, 01015, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство культури України

Ідентифікатор ROR:

VII. Відомості про офіційних опонентів та рецензентів

Офіційні опоненти

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Кротова Тетяна Федорівна

2. Tetiana F. Krotova

Кваліфікація: д.мист., професор, 17.00.06

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0003-2282-0029

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи: Київський національний університет технологій та дизайну

Код за ЄДРПОУ: 02070890

Місцезнаходження: вул. Мала Шияновська, Київ, 01011, Україна

Форма власності:

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR: Не застосовується

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Юдова-Романова Катерина Володимирівна

2. Kateryna Yudova-Romanova

Кваліфікація: к. мист., доц., 26.00.01

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0003-2665-390X

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи: Київський національний університет культури і мистецтв

Код за ЄДРПОУ: 02214159

Місцезнаходження: вул. Євгена Коновальця, Київ, 01601, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

Рецензенти

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Несен Ірина Іванівна

2. Iryna I. Nesen

Кваліфікація: к.і.н., доцент, 07.00.05

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0002-9804-9659

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи: Національна академія керівних кадрів культури і мистецтв

Код за ЄДРПОУ: 02214142

Місцезнаходження: вул. Лаврська 9, Київ, 01015, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство культури України

Ідентифікатор ROR:

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Погребняк Галина Петрівна

2. Halyna Pohrebniak

Кваліфікація: д. мист., професор, 26.00.01

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0002-8846-4939

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи: Національна академія керівних кадрів культури і мистецтв

Код за ЄДРПОУ: 02214142

Місцезнаходження: вул. Лаврська 9, Київ, 01015, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство культури України

Ідентифікатор ROR:

VIII. Заключні відомості

Власне Прізвище Ім'я По-батькові
голови ради

Афоніна Олена Сталівна

Власне Прізвище Ім'я По-батькові
головуючого на засіданні

Афоніна Олена Сталівна

Відповідальний за підготовку
облікових документів

Терещенко А. С.

Реєстратор

Юрченко Тетяна Анатоліївна

Керівник відділу УкрІНТЕІ, що є
відповідальним за реєстрацію наукової
діяльності

Юрченко Тетяна Анатоліївна